

Prof. PhDr. Rudolf BEDNÁRIK, DrSc.

*1903 – †1975

Jedna z výrazných postáv slovenskej etnológie, ktorá formovala jej podobu ako všestranný vedec a ako dlhoročný univerzitný pedagóg.

Po absolvovaní reálneho gymnázia v rodnom Novom Meste nad Váhom študoval na Filozofickej fakulte UK v Bratislave odbor zemepis – dejepis, pričom absolvoval aj prednášky z národopisu u prof. Karla Chotka. Štúdium ukončil obhajobou práce *Národopisná monografia Skačian* (1929). Začínal ako kustód Slovenského národného múzea v Martine (1930 – 1931), ako stredoškolský profesor (v rokoch 1931 – 1951) úzko spolupracoval s Maticou slovenskou pri organizácii národopisných výskumov, redigovaní Národopisného zborníka MS či ako predseda Národopisného odboru MS (od roku 1946). Zároveň pôsobil ako pracovník Slovenského národného múzea v Martine (1934 – 1939), kde sa podieľal na viacerých výskumoch, ako aj na tvorbe národopisnej expozície múzea.

Ako uznávaná osobnosť slovenskej etnografie začal v povojnových rokoch prednášať na Filozofickej fakulte národopis, od roku 1947 externe, po roku 1951 ako interný pracovník Univerzity Komenského. Tu sa v roku 1959 habilitoval na docenta slovenského národopisu, postupne získal titul kandidát vied (1965) a doktor vied (1968). V roku 1965 sa stal ako prvý Slovák univerzitným profesorom etnografie na Slovensku. Významne sa podieľal na formovaní pracoviska i študijného odboru, v rokoch 1965 – 1968 bol vedúcim vtedajšej katedry archeológie, dejín umenia, etnografie a folkloristiky.

Vedecká a publikačná činnosť R. Bednáríka je mimoriadne rozsiahla a pestrá. Publikoval vyše 70 štúdií a článkov a takmer dvadsať monografických diel. Venoval sa problematike ľudového staviteľstva a bývania – *Ľudové staviteľstvo na Kysuciach* (1967), *Duchovné základy ľudového staviteľstva* (1944), *Ľudový nábytok* (1949), ľudového výtvarného umenia – *Pastierske rezbárske umenie* (1956), *Maľované ohništia v oblasti Malých Karpát* (1956), *Slovenské úle* (1957), *Cintoríny na Slovensku* (1972), zvykom – *Ľudové náhrobníky na Slovensku* (1949), *Ľudová liečba na Slovensku* (1954), *Príspevok o náboženských prežitkoch na Slovensku* (1957) a zamestnaniam – *Ľudové poľovníctvo na Slovensku* (1943). Významnou mierou prispel aj k etnografickému výskumu Slovákov v zahraničí – *Slováci v Juhoslávii* (1964, 1966). Jeho dielo sa vyznačuje širokým tematickým záberom, materiálovo orientovaným na konkrétne prejavy tradičnej kultúry Slovákov *Duchovná a hmotná kultúra slovenského ľudu* (In: *Slovenská vlastiveda*, 1943). Predstavuje významný a osobitý produkt a zároveň i doklad jednej významnej etapy vývinu a formovania sa slovenského národopisu. Spolu s kolegom z katedry prof. Andrejom Melicherčíkom a Dr. Jánom Mjartanom v ústave Sloven-

skej akadémie vied prispeli k etablovaní sa slovenského národopisu ako vedy. Ako dlhoročný pedagóg sa R. Bednárík podieľal na výchove celej tzv. zakladateľskej generácie slovenského národopisu.

Ladislav Mlynka

Prof. PhDr. Andrej MELICHERČÍK, CSc.

*1917 – †1966

Andrej Melicherčík po absolvovaní gymnaziálneho štúdia v Dolnom Kubíne v roku 1935 začal na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského študovať slovenčinu a nemčinu. V tom čase na fakulte pôsobil P. G. Bogatyrev, ktorého prednášky ho zaujali a ovplyvnený jeho prístupom už počas štúdia publikoval prácu *Niekoľko poznámok k ľudovému staviteľstvu na dolnej Orave*, ktorá vyšla v Národopisnom zborníku Matice slovenskej v roku 1939.

Po absolvovaní Filozofickej fakulty pôsobil ako stredoškolský profesor a v roku 1941 obhájil doktorskú dizertáciu *Funkčné premeny spevu na dnešnej dedine*. Po získaní doktorátu začal pracovať ako odborný asistent národopisu na Filozofickej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave, kde pôsobil do roku 1945. V tom čase absolvoval študijný pobyt v Nemecku a jedným z jeho výsledkov bola knižná publikácia *Teória národopisu* (Liptovský Sv. Mikuláš, 1945), ktorou sa habilitoval. Touto prácou priblížil aktuálne európske smery a prístupy európskej etnografie a folkloristiky.

Od roku 1945 pracoval v Matici slovenskej v Martine ako referent Národopisného odboru MS a od roku 1948 ako tajomník Matice slovenskej. V tomto období súčasne pôsobil ako súkromný docent na bratislavskej univerzite. V roku 1950 nastupuje v Bratislave do novoutvoreného Národopisného ústavu Slovenskej akadémie vied a umení ako jeho riaditeľ. V pedagogickej práci Andrej Melicherčík pokračoval od roku 1952 ako docent a od roku 1963 ako profesor folkloristiky na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského,

Predčasne zomrel 30. mája 1966 pri terénnom výskume so svojimi študentmi na rodnej Orave.

Výsledkom sústredeného štúdia živej zbojníckej tradície na Slovensku, s dôrazom na postavu Juraja Jánošíka, sú viaceré práce: *Jánošíkovská tradícia na Slovensku* (Bratislava, 1952), *Juraj Jánošík, hrdina protifeudálneho odboja slovenského ľudu* (Praha, 1956), *Jánošík junošík* (Bratislava, 1963) a ďalšie.

Andrej Melicherčík sa intenzívne venoval aj teoretickým otázkam folkloristiky, čomu venoval početné štúdie.